

Achter de schermen van een wereldburger

De campagne wereldburgers.nl is een tijdelijk samenwerkingsverband van bijna 70 organisaties op het terrein van internationale samenwerking, mensenrechten en natuur & milieu. Zij streeft naar een nieuw regeerakkoord waarin coherentie vanuit het perspectief van een duurzame armoedebestrijding een belangrijke plaats inneemt. Redactielid David Renkema neemt vanuit Oikos deel aan deze campagne. Hij is getrouwd met Nicolet Verdam. Twee dagen na de dood van Pim Fortuyn ontvangen zij een bedreigend telefoontje. De redactie verzocht hem om een dagboek bij te houden.

Woensdag 8 mei

‘Het is voor jou’. Hester Stafleu reikt me tijdens de redactievergadering van de Handelskrant de telefoon aan. Nicolet aan de lijn. Ze vertelt dat ze door een onbekende is gebeld: Als de affiches van Groenlinks en de PvdA er nog hangen tijdens de begrafenis van Pim Fortuyn, dan steken we uw huis in brand. Nicolet heeft al aangifte gedaan bij de politie. Ds. Jan Eikelboom is gelukkig in de gelegenheid geweest om de eerste schrik op te vangen. Onderweg naar huis komt de hectische discussie in de lobbygroep van de campagne wereldburgers.nl weer boven, een dag eerder. We zouden de laatste ontwikkelingen rondom onze advertiecampagne en onze verkiezingsfinale bespreken. Het debat tussen de vice-lijsttrekkers was gepland op 13 mei, twee dagen voor de verkiezingen. We moesten ons echter bezighouden met de vraag of we dit alles nog konden laten doorgaan. We kozen voor uitstel van de verkiezingsfinale. Thuisgekomen is de eerste vraag wat we met de affiches doen. Ze passen binnen de beëindigde campagnes van de politieke partijen. Waarom zouden wij risico’s lopen als de betreffende partijen afzien van een campagne? Moeten we zwichten voor een dreigement? We besluiten de affiches te vervangen door de tekst ‘als niemand luistert naar niemand, vallen er doden in plaats van woorden’, een wat ouder affiche van Amnesty International. Daaronder schrijven we dat we onder druk van een dreigement de affiches van beide partijen hebben verwijderd.

Vrijdag 10 mei

Tegen mijn gewoonte in, kijk ik veel TV. De overdenking van bisschop Van Luyn tijdens de uitvaartdienst geeft in vogelvlucht een goed beeld van de katholieke sociale leer, zonder ook maar een woord af te doen van de principiële keuze voor solidariteit met vreemdelingen, ontrechten en armen. De emoties op straat zijn vervreemdend. Dat geldt vooral voor de publieke uitingen van rouw vanwege de dood van een man die de meeste rouwenden alleen maar kennen van de TV. Buiten de intimiteit van de kring van familie en vrienden, krijgt die publieke rouw op straat, die ongefilterd mijn huiskamer binnenkomt, iets obsceens. Misschien ben ik op dit punt te gevoelig; verdriet is bij mij te zeer verbonden met de dood van onze kinderen Jonatan en Mattias. Maar ook de publiekelijk geuite haat tegen ‘links’ komt extra hard over, niet in de laatste plaats vanwege het bedreigende telefoontje van enkele dagen terug.

Maandag 13 mei

Een extra vergadering van het campagneforum van wereldburgers.nl. Het belangrijkste punt is het al of niet laten plaatsen van de advertentie op dinsdag 14 (NRC) en woensdag 15

(overige kranten) mei. De advertentie was de week daarvoor al wel verschenen in Metro, Spits en enkele opiniebladen. De reacties waren overwegend positief. Ter vergadering zijn de meeste organisaties voor plaatsing. Enkele participanten zijn weliswaar tegen plaatsing, maar zijn wel bereid zich neer te leggen bij het meerderheidsstandpunt. Cordaid, ICCO en Novib verzetten zich tegen iedere plaatsing. Mocht de advertentie wel verschijnen, dan mogen hun namen niet vermeld worden. Zij hanteren het flinterdunne argument dat het plaatje (lege stoelen in de Tweede Kamer) misverstanden zou kunnen oproepen en dat de advertentie de tegenstellingen in de samenleving zou kunnen verscherpen. Ik ben voor plaatsing. De advertentie is immers niet meer dan een onschuldige oproep om bij het uitbrengen van de stem rekening te houden met de situaties elders in de wereld. De campagnestop van de politieke partijen betekent toch niet dat het denken in de samenleving moet stoppen. Wij hebben als maatschappelijke organisatie een eigen verantwoordelijkheid. Ik sta open voor het argument dat de advertentie geen effect heeft of dat de advertentie averechts uitpakt. Maar een machtswoord..... Uiteindelijk geeft de behoefte aan eensgezindheid de doorslag, dus geen plaatsing in de week van de verkiezingen.

Woensdag 15 mei

's Ochtends breng ik mijn stem uit. Na lang wikken en wegen, valt mijn keuze toch weer op Jan Pronk. Zijn visionaire gedrevenheid, zijn belezenheid (welke ander politicus leest nog gedichten?) en zijn resultaten (internationaal klimaatbeleid) geven de doorslag. 's Avonds moet ik een inleiding over genetisch gemodificeerde gewassen verzorgen voor Passage Beverwijk, een protestants-christelijke vrouwenorganisatie. De afspraak was een jaar geleden gemaakt, niet wetende dat dit een verkiezingsavond zou zijn. Thuisgekomen zie ik de uitslagen. De partijen die internationale samenwerking hoog in het vaandel hebben staan (ChristenUnie, Groenlinks en PvdA) staan er (nog) slechter voor dan ik had verwacht.

Dinsdag 21 mei

De campagne wereldburgers.nl wil een soort regeerakkoord van wereldburgers aanbieden aan de kabinetsformateur. Er liggen basisteksten rondom diverse thema's. Ik had Marjolein Schuurmans, de campagne coördinator, beloofd dat ik het document nog eens zou bekijken en dat ik de kernpunten er uit zal lichten. Het is een lappendeken van goede voornemens, thematische invalshoeken en procedurele voorstellen. Kunnen we daar ook maar iemand mee overtuigen?

Donderdag 23 mei

Gesprek met Arjan Brak, de lobbyist van Cordaid en voormalig fractiemedewerker bij het CDA. We bespreken de strategie met het oog op de kabinetsformatie. Conny Heemsterk van Novib schrijft een conceptbrief aan de informateur, wij maken afspraken over de brieven die we tijdens de formatie zullen schrijven. We besluiten om de kernpunten van het 'wereldakkoord' tegen die tijd voor te leggen aan de formateur. In die brief gaat het om het budget, de minister van ontwikkelingssamenwerking en vooral om coherentie van beleid. Tevens zullen we per departement brieven opstellen waarin we telkens concreet aangeven wat de invloed van dat beleid is op mensen in ontwikkelingslanden.

Vrijdag 24 mei

De uitwerking van de afspraken met Arjan Brak kosten me bijna de hele dag, maar aan het eind van de dag gaan de conceptteksten van het 'wereldakkoord' van de kernpunten uit dit

akkoord en van de brieven aan de departementen naar de leden van de lobbygroep.
Schieten maar!

Zaterdag 25 mei

Algemene Vergadering van de vereniging Philadelphia, de vereniging voor mensen met een verstandelijke beperking, hun ouders, verwanten en vrienden. Na het overlijden van Jonatan en Mattias had ik de ervaring en de tijd om deze bestuursfunctie te vervullen. 's Ochtends word ik herkozen als bestuurslid. 's Middags mag ik de aftrap geven voor een politiek forum. Mede op basis van mijn eigen ervaringen houd ik een inleiding over prenatale diagnostiek, selectieve abortus en de positie van mensen met een verstandelijke beperking. Moet- of beter- kan de politiek een sluipend selectieproces (de tweede spreker spreekt hier van eugenetica) voorkomen? De respons op mijn inleiding, zowel vanuit de aanwezige kamerleden als vanuit de vereniging, is gelukkig positief. Voldaan maar ook bekaf rijden we 's avonds naar huis.

Woensdag 5 juni

Uitvoerig telefoongesprek met Marjolein Schuurmans. Het (bijgestelde) regeerakkoord van de campagne wereldburgers.nl en de kernpunten gaan nog eenmaal langs de leden van de lobbygroep. Daarna kan het geheel tijdens het naar 17 juni uitgestelde formatiedebat van de campagne voorgelegd worden aan de politici.

Donderdag 6 juni

De lobbygroep heeft haar één na laatste vergadering. We zitten wat in onze maag met het zomerreces. Ooit was afgesproken dat het succes van de campagne afgemeten zou worden aan een zinsnede in het eigenlijke regeerakkoord. Het lijkt erop dat het regeerakkoord pas zal verschijnen als de leden van de lobbygroep hetzij op vakantie zijn hetzij opgeslokt worden door reguliere activiteiten van de eigen organisaties. Marjolein Schuurmans, de spil in het web en de aanjager van de campagne, is op 1 juli zeker buiten beeld. 's Avonds genoten van een toneelvoorstelling in de Appel.

Maandag 17 juni

Terwijl het formatiedebat van de campagne wereldburgers.nl zich afspeelt, wandelen Nicolet en ik tussen Gouda en Oudewater. Hielke Wolters, directeur Oikos, neemt voor mij waar. Het is de 16 de geboortedag van Jonatan. 's Avonds zie ik dat ons formatiedebat Den Haag Vandaag heeft gehaald.

Dinsdag 18 juni

De lobbygroep blikte tevreden terug. De vele brieven die we aan de politieke partijen en aan de verschillende vaste kamercommissies hadden geschreven, hebben weliswaar wel de aandacht van de politici getrokken, maar het mediabereik is nihil geweest. Het formatiedebat maakte wat dit betreft veel goed. Het CDA- in de persoon van Gerda Verburg – nam de uitdaging van minister Eveline Herfkens goed op en profileerde zich publiekelijk als hoedster voor ontwikkelingssamenwerking. De inbreng van de Lijst Pim Fortuyn in dit debat viel mee. Tegelijkertijd lijkt de politieke discussie toch weer versmald te zijn tot de hoogte van het budget en de positie van de minister. Een coherent beleid vanuit het perspectief van duurzame armoedebestrijding is weliswaar gebaat bij een minister die op het hoogste niveau kan meepraten, maar de inhoud van de beoogde coherentie is veel moeilijker op de

politieke agenda te krijgen. Marjolein Schuurmans verrast me aan het einde van de vergadering met een cadeau, de ingelijste advertentie van de campagne wereldburgers.nl. Een gebaar van waardering voor het vele schrijfwerk, met name de analyse van de verkiezingsprogramma's en de conceptbrieven. De lege stoel – volgens sommigen de stoel van Pim Fortuyn – komt scherp in beeld.